

Peterburi Teataja

Peterburi Eesti Kultuuriseltsi, Jaani koguduse ja Jaani Kiriku Fondi väljaanne

Peterburi Konservatoorium 160 Eestlased Peterburi Konservatooriumis

Peterburi ja Eesti muusikaajalugu on omavahel tihedalt seotud, kuna suur osa meie professionaalse esimese põlvkonna heliloojaid ja interpreete on saanud muusikalise hariduse just Peterburi Konservatooriumis, mis tänavu tähistab oma 160. juubelit. Õpetust jagasid sellised tunnustatud muusikud nagu Anton Rubinstein, Nikolai Rimski-Korsakov, Louis Homilius, Aleksandr Glazunov, Anatoli Ljadov jpt. Kindlasti tuleks mainida ka samal ajal loodud ja tegevust alustanud Venemaa muusikaühingut, mille üheks aktiivseks liikmeks oli eestlane Peeter Jürgenson. Just tema noodikirjastuse ja muusikaäride kaudu alustati nii vene kui ka lääne

heliloojate sihipärasest tutvustamisest ja muusikahariduslikku tegevust.

Louis Homiliuse juures õppisid orelimängu eestlased Johannes Kappel, Miina Härma, Konstantin Türrpu, Rudolf Tobias, Mihkel Lüdig, Artur Kapp, Peeter Süda jpt.

Eelmainitud heliloojad olid asjaolude sunnil alustanud õpinguid organisti erialal. Mitmed hilisemad eestlased alustasid oma õpinguid korraka mitmel erineval erialal ja tegid oma valikud õppeaja jooksul. Rudolf Tobias, Artur Kapp, Mihkel Lüdig, Mart Saar, Cyrillus Kreek jmt lõpetasid Peterburi Konservatooriumi kompositsiooni erialal professor Nikolai Rimski-Korsakovi juures. Peterburi Konservatooriumi lõ-

petanutest nimetagem veel: Raimund Kull, Juhan Aavik ja Heino Eller. Nii mõnigi eesti muusik jõudis Peterburi Konservatooriumi

mis ka juhtivale positsioonile. Metsasarvemängija Jaan Tamm

järg lk 2

JAAN TEEMANT 150 „Eestlased Peterburis“

Jaan Teemanti 150. sünniaastapäeva tähistati erinevate üritustega üle Eestimaa.

Konstantin Pätsi Muuseumi eestvedamisel korraldati Tallinna Metsakalmistul riigivanematele pühendatud kenotaafi juures mälestustseremoonia, kus osalesid Riigikogu ja isamaaliste ühenduste esindajad. Tseremoonial kõneles minister Riina Solman ja hingepalve pidas EELK emeriitprofessor Andres Põder. Saue Riigigümnaasiumis esitleti Mari-Leen Tammela raamatut „Jaan Teemant. Biograafia“. Samuti korraldati konverents ning avatud oli Rahvusarhiivi poolt koostatud näitus Jaan Teemanti elust ja tegevusest.

Jaan Teemant sündis 24. septembril 1872, Läänemaal, Illuste külas. Õppis Hugo Treffneri koolis, Tartus ja jätkas õpinguid Peterburi Ülikooli õigusteadus-

konnas. Ülikooliaastatel osales aktiivselt Peterburi eestlaste seltside tegevuses, mainigem veel Eesti Heategevuse Seltsi ning eriti palju aega pühendas ta karskusseltsi „Ustavus“ tegevusele. Selts teutses oma algusaastatel Peterburi Jaani kiriku kooli ruumides.

Pärast ülikooli lõpetamist, 1901. aastal, jätkas ta advokaadina tööd Tallinnas ja sai tuntuks, kui Eesti talupoegade esindaja kohtuvaidlustes Baltisaksa mõisnikega. 1904. aastal valiti Teemant Tallinna linnavolikogu liikmeks ja just tema, Strandmani ja Pätsu osalusel loodi Eesti vene-plokk, mis võitis volikogu valimised. 1905. aasta revolutsioonisündmuste järel mõisteti Teemant sõjakohtu otsusega tagaselja surma. Tal õnnestus põgeneda Šveitsi. Pärast sõjasei-

sukorra kaotamist ning tema surmaotsuse tühistamist tuli ta tagasi Peterburgi, kus viibis vangistuses ning asumisel Arhangeljski kubermangus 1908–1913.

Teemant oli juhtivalt tegev Eesti Vabariigi loomisel, Maanõukogu ja Asutava Kogu liige. Aastatel 1913–1940 töötas vandeadvokaadina ja oli vannutatud advokaatide nõukogu esimees. Advokaaditöö kõrvalt osales samuti poliitikas, oli Põllumeeste Kogu üks juhte ning valitud Riigikogusse. Aastatel 1925–1927 ja 1932 oli riigivanem. 1932 valiti Tartu Ülikooli audoktoriks.

Neljakordne riigivanem ja vandeadvokaat kuulub vaieldamatult omariikluse ehitajate põlvkonna tähtsamate isikute hulka. Ta arreteeriti 1940. aastal ning suri 24. juulil 1941, Tallinnas. Jaan Teemanti hauakoht on teadmata.

Jüri Trei

algus lk 1

sai konservatooriumi inspektoriks, pianist ja helilooja Artur Lemba klaveriprofessoriks.

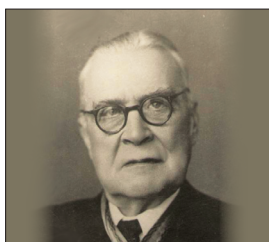
Kõrvuti teiste Peterburis elavate rahvustega rajasid ka eestlased selles linnas oma kultuurikeskused. 1860. aastal valmis luteri Jaani kirik, kus töötasid mitmed meie suurkujud: Cornelius Laaland, Jakob Hurt, Rudolf Kallas, Villem Reiman, organisti ja koorijuhina tegutsesid Mihkel Lüdigi, Rudolf Tobias, Johannes Kappel, Artur Kapp jpt.

Peale II maailmasõda õppisid ja täiendasid ennast Leningradi (Peterburi) Konservatooriumis paljud Eesti muusikud: Neeme Järvi, Lemmo Erendi, Rein Laul, Eri Klas, Peeter Lilje, Arvo Volmer, Jüri Alperen, Kuno Areng, Silvia Mellik, Venno Laul, Leili Tammel, Jaan Õun, Jüri Leiten, Anu Tali jt.

Peterburi Konservatooriumil on läbi oma ajaloo kujunenud tihedad sidemed Eesti muusikute ja muusikaasutustega. Kindlasti on sellele kaasa aidanud nii meie ühine ajalugu kui ka Peterburi Konservatooriumiga lähestikku asuv eestlaste Jaani kirik – kontserdisaal, mille taastamist alustati Peterburi Jaani Kiriku Fondi eestvedamisel ja Eesti riigi rahastamisel 1999. aastal ning mis avati taas 20. veebruaril 2011. Jaani kirikust on kujunenud, nagu sajand tagasi, meie ühine kultuurikeskus, kus peale jumalateenistuste korraldatakse ühiseid kontserte, esinevad muusikakollektiivid ja solistid, toimuvad lindistused, kohtumised, näitused, eesti keele tunnid jpm.

Miina Härma

Artur Kapp

Rudolf Tobias

Mart Saar

Cyrillus Kreek

Raimund Kull

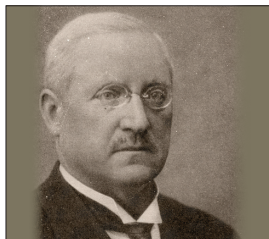
Juhan Aavik

Mihkel Lüdigi

Heino Eller

Jaan Tamm

Artur Lemba

Rein Laul

Neeme Järvi

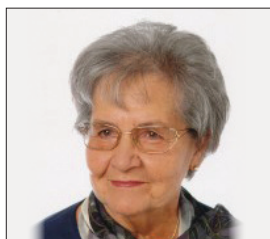
Peeter Lilje

Arvo Volmer

Jüri Alperen

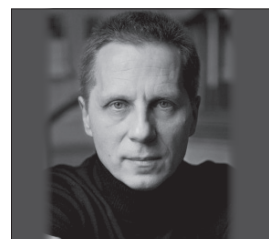
Jüri Trei

Silvia Mellik

Leili Tammel

Jaan Õun

Vello Pähn

UUDISED

Jaan Räätsa 90. sünniaastapäeva tähistamine Tallinnas

Tuntud helilooja ja pedagoogi ning kauaaegse Eesti Heliloojate Liidu esimehe Jaan Räätsa 90. sünni-

aastapäeva tähistati Tallinnas mitmete kontserdite ja loengutega. Eesti tuntud interpreetid ja orkestrid ning mitmed noored muusikud olid Jaan Räätsa sünniaastapäeva tähistamise kavadesse lisanud ka tema õpetajate, Peterburi Konservatooriumi kompositsioonieriala lõpetanud Mart Saare ja Heino Elleri ning professor Räätsa õpilaste teoseid. Jaan Räätsa ja veel mitme tema õpilase, nimetagem siin Erkki-Sven Tüür, Timo Steiner, Tõnu Kõrvits jt looming on sageli kõlanud nii Peterburi kui maailma paljudel kontserdilavadel. Jaan Räätsa võib õigusega pidada Eesti kultuuri suursaadikuks maailmas. Helilooja Jaan Räätsa üks täht- ja enimesitatud teoseid: Kontsert kammerorkestrile, op.16, mis on kõlanud erinevate orkestrite esituses 80 riigis lugematutel tuhandetel kordadel avas tee Eesti muusikale laia maailma.

Mälestusmärk Konstantin Pätsile

2016. aastal tegid seitse ajaloomälu edendamisele pühendatud seltsi ja ühendust ettepaneku rajada Tallinnasse, Toompeale mälestusmärk valitsusjuhile ja esimesele presidendile Konstantin Pätsile. Peale arvamuste ärakuulamise ja kooskõlastuste korraldamist erinevate ametkondadega leiti, et kõige sobivam koht riigipeale on Estonia teatri juures, ajaloolise Uue turu kõrval. Mälestusmärgi kavandivõistluse võitsid kujur Vergo Vernik ja arhitekt Toivo Tammik. Avatähtsusest võtsid sõna president Alar Karis, Tallinna linnaeape Mihhail Kõlvart, kavandivõistluse žürii esimees Rein Veidemann ja Katariina Sofia Päts. Mälestusmärgi pühitsesid peapiiskop Urmas Viilma ja ülempreester Aleksander Sarapik.

MTÜ Konstantin Pätsi Muuseum ja Eesti Lipu Selts

ЭТНОФЕСТИВАЛЬ «ПОЮЩИЕ КАМНИ»

Участники фольклорной группы «Неево» Санкт-Петербургского общества эстонской культуры стали гостями этнофестиваля творческих коллективов «Поющие камни», проводимого в Петрозаводске.

Фестиваль, состоявшийся 6 августа в рудном парке «Тулмозерье» в Пряжинском районе, был приурочен к празднованию очередной годовщины со дня открытия парка. До пандемии фестиваль «Поющие камни» уже проводился несколько раз. Одной из его задач остается привлечение внимания к Тулмозерскому

железодельному заводу как интересной и благоустроенной туристической достопримечательности района. В этом году благодаря поддержке проекта «Карелия промышленная: история и современность» удалось вновь провести фестиваль.

На главной сцене, расположенной в сохранившихся стенах одного из цехов, выступили 10 народных коллективов из районов Карелии и Санкт-Петербурга. На праздник приехало около 350 человек, которые познакомились с творчеством национальных коллективов, насладились

песнями и танцами, смогли попробовать национальную карельскую кухню и купить сувениры местных ремесленников. Но самое главное – прикоснуться к истории родного края, посетив затерянный в лесах удивительный памятник горнорудного дела – Тулмозерский завод.

Хочется отметить, что эстонскому коллективу пришлось не только танцевать, петь, но и принять уча-

стие в семейном конкурсе «Семья +Форт Боярд по-карельски». И хотя они к этому были не подготовлены, заняли второе место.

Спасибо за участие и новые перспективы в сотрудничестве.

*Елена Рябикова,
председатель
Общества дружбы с Эстонией
«Очаг» (Петрозаводск)*

Секреты острова Муху

В октябре в Российском этнографическом музее прошел авторский курс члена Санкт-Петербургского общества эстонской культуры

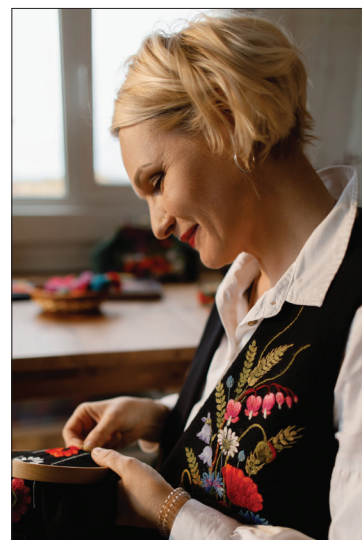
Елены Падыус «Вышивка острова Муху. Лакомник».

Остров Муху (Muhi saar) находится в Эстонии и почти не заметен

на географической карте, но на карте вышивальной, если бы таковая существовала, он точно засиял всеми возможными оттенками, ведь именно этот остров – родина яркой, сочной и теплой мухуской вышивки.

Елена Падыус, учившаяся у лучших мастеров, передала участникам курса все хитрости и тонкости ремесла из первоисточника. Участники прошли путь от самого первого стежка «sidepiste» до готовой сумки-кармана или «лакомника». Курс оказался настолько востребован, что многие желающие не успели приобрести абонемент, так что

Елена Падыус

это далеко не последний проект по мухуской вышивке в музее.

*Материалы подготовила
Вероника Махтина*

Мастер по зову души

6 сентября 2022 г. скоропостижно на 77 году ушла из жизни основатель культурно-просветительского общества «ВИРУ» и «Клуба гобелена» Ольга Дмитриева.

Более 40 лет Ольга Тимофеевна отдала своему главному делу своей жизни – гобелену. Не имея специального художественного образования, за несколько лет работы она смогла добиться признания и известности, создала в Архангельске школу гобелена.

Любовь к гобеленам была заложена у нее в «генах»: предки по линии мамы – эстонцы, для которых любовь к ткачеству – неотъемлемая, можно сказать врожденная черта характера женщин.

Её работы были представлены на выставках декоративного искусства в Архангельске и в Эстонии. «Для меня день, прожитый без гобелена, – потерянный день». Эти слова Ольги Дмитриевой как нельзя лучше характеризуют ее отношение к творчеству, к своему делу, в которое она вкладывала много любви, терпения и души.

Особая страница в творчестве Ольги Дмитриевой – работа по эскизам известного эстонского художника Юри Аррака – мастера с мировым именем. Первые гобелены с именами Ю. Аррака и О. Дмитриевой появились на респу-

бликанской выставке декоративно-прикладного искусства в 1989 г., а в 1993 г. в Доме учителя в Таллине открылась выставка гобелена и графики Ю. Аррака. В 2006 г. в Таллине состоялась выставка гобеленов Юри Аррака и Ольги Дмитриевой.

С 1994 г. Ольга Тимофеевна являлась заместителем председателя Региональной общественной организации «Архангельское культурно-просветительское общество «ВИРУ» (Эстония). Все эти годы Ольга Тимофеевна принимала активное участие в различных культурных проектах общества. С 2010 г. по 2015 г. Ольга Тимофеевна являлась членом правления Региональной общественной организации «Совет национальностей г. Архангельска и Архангельской области». Она внесла большой вклад в содействие культурному и духовному сближению людей эстонской и других национальностей.

Ольга Тимофеевна была общительным, с разносторонними интересами человеком, любящим свою родину, северный край. Много лет своей жизни она отдала Кий-

Ольга Дмитриева

острову. Ее яркие, пронизанные любовью к уникальной северной природе этого острова, экскурсии запомнились многим архангелогородцам и гостям края.

Представители Санкт-Петербургского общества эстонской культуры будут помнить встречи с этим уникальным мастером и общественным деятелем.

Рыбаки. Гобелен Ольги Дмитриевой по эскизу Юри Аррака

Родная Соломбала. Гобелен.

Авторы Ольга Дмитриева и Екатерина Дудникова

05.10. Margarita Ruuse
14.10. Voldemar Pihlopson
16.10. Ljudmila Klemkul
22.10. Ninel Sokolova

01.11. Jüri Rant
22.11. Jelena Goldberg
10.12. Leonida Braškina
17.12. Ljubov Šumjatšev

Kirikukirikud teated

Peterburi Jaani koguduse jumalateenistused toimuvad igal pühapäeval Peterburi Jaani kirikus (ul. Dekabristov, 54a) algusega kell 13.30.

Jumalateenistused peab pastor Feodor Tulõnin (vene keeles).

Teisipäeviti toimuvad õhtused jumalateenistused Vesper (peab kateheet Mihhail Repin).

Orelimängijad – Sergei Varšavski ja Anton Tšernjaev.

Toimetus: Jüri Trei, Veronika Mahtina
Vastutav väljaandja: Peterburi Jaani Kiriku Fond
Täname abi ja toetuse eest Rahvuskaslaste programmi Integratsiooni Sihtasutust